

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, KNAFLJEVA ULICA ST. 6 TELEFON 31-22 DO 31-26

SLOVENSKI POROČEVALEC

CENSURNI ODDELEK LJUBLJANA, SELENBURGOVA ULICA ST. 3 TELEFON 38-32, 38-23

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENIJE

Dr. Milko Kos, rektor univerze:

Trst in njegovo zaledje

Dvoje bi hotel danes, ko gre za naš Trst, poudariti iz njegove preteklosti: 1. stalno se v zgodovini tega mesta ob Jadranu ponavlja prizadevanje, pridobiti si ali pa dodeliti mu zaledje, dovolj obsežno za njegov razvoj, in 2. nikdar ni bilo ozemlje Trsta in njegove okolice brez Slovencev, odkar smo pred 13 stoletji prišli na Kras in Sočo.

Začetki Trsta so skromni. Kot neznanost selišče keltskega rodu Karnov se Trst pojavi v zgodovini. Tudi v rimski dobi je bil takratni Trst največje mesto na obzidju. Poti velikega prometa antičnega sveta so šla mimo Trsta. Imela so svoje izhodišče na Jadran v močvirni Akvileji, postavljeni na rob beneških lagun, s katero Trst ni mogel tekmovali. Takrat se je v zgodovini Trsta prvič pokazalo kot nemogoče, da je dvoje sosednih središč, postavljenih v isti politični prostor. Sele v srednjem veku začela funkcija Trsta kot pristanišča in izhodišča za večje ali manjše zaledje rasti. V dobi bizantinskega političnega gospodarstva, ki traja od 6. do 8. stoletja, je Trst prvo mesto bizantinske Istre, katere ozemlje se s tržaškim okrajem širi daleč v notranjost, do Nanosa, Snežnika in Učke. Prav do teh meja gredo tudi meje tržaške škofije, kar je važno, kajti v dobi, ki je sledila bizantinski, je postal in ostal tržaški škof skozi tri stoletja svetni gospod in Trstom in njegovo okolico. Vendar v zgodnjem in visokem srednjem veku svetno in cerkveno zaledje tržaškega mesta se ni moglo priti do prave veljave, kajti od 7. stoletja dalje so politično ureditev tržaškega zaledja na Krasu in v Istri rušili Slovenci, ki se v postopnem naseljevanju pomikajo vedno bolj proti morju, obljudio tržaško ozemlje vse do obzidja tržaškega mesta in grede tudi že v mesto samo.

Trst se pred novimi sosedi zapira med tesno obzidje svojega mesta, čeprav se pred njimi tudi samo ožje mesto zapreti ni dalo. Majhen Trst, katerega prebivalstvo v srednjem veku ni tudi v času največjega blagostanja preseglo 10.000, živi v srednjem veku svojo partikularistično življenje, je slabo povezan s političnimi in duhovnimi tokovi, ki so pretresali in razgibavali svet v njegovi ožji in oddaljenejši sosesčini, živi zaveren v svojo avtonomijo, ki ji pa manjka vsaka originalnost in široka poteza. Njegovo ozemlje je tesno; stisnjeno med morjem in robom Visokega Krasa, živi srednjeveški Trst skromno od tega, kar mu je dajalo morje ter vinograd in njiva na ozkem pasu plodnega laporja, raztezajočega se od Sessljana do Zavelj in od kraškega roba do morja.

Izjava podpredsednika jugoslovanske vlade Edvarda Kardelja v Londonu

London 21. sept. (Tanjug) Danes ob 5 popoldne je na tiskovni konferenci v jugoslovanskem veleposlaništvu v Londonu podpredsednik jugoslov. vlade Edvard Kardelj izjavil glede razprave o mirovni pogodbi z Italijo na konferenci petih vellesil: Hotel sem vam na kratko povedati, kakšno je gledanje narodov Jugoslavije na ta vprašanja, toda pred tem — ker pač prvič prihajam v London — moram priložiti, da sem že na potu z letališča v središče mesta opozoril na ruševine, ki dokazujejo, da je bila tudi ta prestolnica v tej vojni bojišči in da so Londončani, kar pri nas dobro vemo, odlično prenašali strahote bombardiranja. Jasno je, da toliko bolj prenašajo z občutkom srečno končane vojne za uničenje fašističnega imperializma tudi vse posledice težke vojne. Veliki skupni napor demokratičnih narodov, posebno pa nesreče, ki smo jih vsi trpeli, ojačujejo kolektivno zavest demokratičnih narodov na svetu. Zato se je tudi posrečilo najti rešitve za vsa sporna vprašanja med zavezniki in se bo našlo, kakor sem prepričan, tudi za vprašanje Trsta.

Jugoslavija je bila v tej vojni zvesta zaveznica Združenih narodov. Kakor njena prednica Srbija v pretekli vojni, se je tudi Jugoslavija v sedaj končani vojni bojevala proti nemškemu imperializmu. Na fronti, v zaledju in v taboriščih je žrtvovala okoli 1.700.000 Jugoslovancev. Celo naše pokrajine so uničene. Med poletom v London smo leteli nad predeli, kjer ni ostala cela niti ena hiša. Te vasi je požgala iz maščevanja za oboroženi odpor italijanske vojske. Italija je po neizvnanem napadu zasedla več kot tretjino naše države. Od italijanskega orožja in v italijanskih taboriščih je pomrlo skoraj pol milijona naših ljudi. Mnogo teh žrtev — skoraj

43.000 — jih je dala ona naša pokrajina, ki pred vojno ni bila vključena v našo državo — Julijska krajina. To našo pokrajino so po prejšnji vojni dali Italiji kot nagrado za njeno udeležbo v vojni na strani antante, toda s tem je bilo poptepto načelo samoodločbe narodov in je bila storjena ena izmed tistih krivic, ki so prinašale v povojno dobo nemir in pretrese. S tem, da je dobila Julijsko krajino, je Italija prišla v Evropo preko svojih narodnostnih mej in je stopila v Srednjo Evropo in na Balkan. To je bila torej ena izmed pobud za njeno ekspanzijo. Jugoslovansko prebivalstvo Julijske krajine je bilo ovira za načrte italijanskega imperializma. Zato je italijanski imperializem storil vse, da bi se ta predel raznarodil. Zaprl so vse slovenske in hrvaške šole. Domači jezik so izključili celo iz cerkve, spreminjena so bila imena prebivalcev. Toda nič ni težje kakor s silo izpremeniti narodnostno mešanega mesta s tujo večino. Če govorim konkretnije: Naša vlada ima načrt, da na Trstu pod jugoslovansko suverenost pravice posebne federalne enote. In kaj to v naši federaciji pomeni? Razen vseh demokratičnih državljanskih pravic za prebivalce ne glede na spol, pleme in vero pomeni to, da prebivalstvo države voli svoj lastni parlament, to je predstavništvo, ki izdaja zakone na temelju vsezvezne ustave in svoje lastne ustave, in da se iz tega parlamenta sestavi državna vlada, ki je odgovorna parlamentu in ki v mejah zakonov — tako zveznih kakor državnih — samostojno upravlja državo itd. itd. Ker ni razlikovanja po narodnosti in so v Trstu Italijani v večini — pomeni to, da bosta parlament in vlada sestavljena po večini iz Italijanov. Toda pravica posebne federalne enote v federativni Jugoslaviji pomeni še nekaj več. Pomeni udeležbo v zveznem parlamentu z velikim vplivom v njem. Verjetno veste, da naš na-

IZJAVE MOLOTOVA V LONDONU

Dežele, obljudene s Hrvati in Slovenci, morajo pripasti Jugoslaviji

London, 20. sept. (Tass) V sovjetskem veleposlaništvu v Londonu je priredil ljudski komisar za zunanje zadeve Molotov 18. septembra konferenco tiska, ki ji je prisostvovalo 60 tujih novinarjev. Molotov je pozdravil prisotne novinarje in izjavil, da je pripravil odgovorjati na vprašanja: »Kakšno je stališče Sovjetske zveze o vprašanju Trsta?« O tem ni treba predčasno govoriti. Danes smo poslušali v svetu ministrov za zunanje zadeve izjavo jugoslovanskega odposlanstva o tem vprašanju. Zatem bomo slišali mnenje italijanskega odposlanstva. Nato nam bo lažje določiti stališče v tem vprašanju. Razumljivo je, da bo branilo sovjetsko odposlanstvo v vprašanju, ki je sporno med Jugoslavijo in Italijo, svoje stališče, to se pravi, da morajo dežele, obljudene s Hrvati in Slovenci, pripasti Jugoslaviji. Priznati je treba, da si je pridobila Jugoslavija s svojo junaško borbo na stra-

ni zaveznikov proti skupnemu sovražniku vse pravice, da upoštevamo njeno mnenje v tem vprašanju. Ali bi mogli izraziti svoje stališče glede odnosov Združenih držav in Anglije do Rumunije, Bolgarije in Madžarske? Nočem se vmešavati v to vprašanje, če pa želite, vam lahko nekaj rečem o sovjetskem stališču v zvezi s tem vprašanjem. V Rumuniji, Bolgariji, Madžarski obstojajo demokratične vlade, ki uživajo zaupanje velike večine ljudstva. Menimo, da je velika zaslug teh vlad, ker so obnovile v svojih državah mir in red, ki ga pred njihovim nastopom ni bilo. To velja predvsem za Rumunijo, kjer so bivši Radescovo vlado — prednico sedanje vlade Petra Groze — sestavljali v veliki meri protisovjetski elementi, ki niso bili zmogli vzdrževati red v notranjosti Rumunije in ki so se na zunanji upravljalni razvoju normalnih rumunsko sovjetskih odnosov. Razen tega sedanja vlada Rumunije pošteno izpolnjuje pogodbe premirja, ki je bilo podpisano med ZSSR, Veliko Britanijo in Združenimi državami na eni ter rumunsko vlado na drugi strani. Tega nismo mogli reči o bivši rumunski vladi. Slišijo se govorice, da v Rumuniji in Bolgariji niso vsi zadovoljni z obstoječimi vladami, toda jaz ne vem, ali je kje v svetu vlada, s katero bi bili vsi zadovoljni. (Smeh.) Razen tega je treba poudariti, da nimamo ni v odnosu z obstoječimi demokratičnimi vladami Rumunije, Bolgarije in Madžarske nobenih pretenzij tako na področju notranje politike, kakor tudi na področju zunanje politike. Vlada Petra Groze je bila v Rumuniji ustvarjena o pravem času. Politični skupini Maniu-a in Bratianu-a sta bili povabljeni s sodelovanju, toda zahtevali sta v vladi preveč prostora, kar je bilo povsem nesorazmerno z njuno politično važnostjo v deželi. Groza je samo po sebi umevno zavrnil takšne zahteve. Mi, sovjetski državljani, priznavamo, da obstojajo države, v katerih je vprašanje izpremembe vlade dovolj zrelo in neodložljivo; toda nikakor ne mislimo, da bi bil to primer z Rumunijo, Bolgarijo ali Madžarsko. »Katero vlado ste mislili pri tem?« Počakajte, da razmislim. (Smeh.) Kolikor sem informiran, je pričakovati bližnje volitve v Rumuniji, Bolgariji in prav tako na Madžarskem. Pri teh volitvah bo ustvarjena splošna enaka volivna pravica s tajnim glasovanjem, kakor je običaj v vseh demokratičnih deželah. Tako bo omogočeno, da se izrazi splošna volja ljudstva. Novi parlamenti bodo razmislili o tem, kako naj se izmenja in zboljša sestava novih vlad. Mislim, da ne bo hotel nihče preprečiti te volje parlamenta. »Ali bodo tvorili volilno listo kandidati ene same politične stranke?« Po volivnih zakonih in deželi bodo obstojale kandidatske liste iz predstavnikov več političnih skupin. »Kdaj bodo volitve v ZSSR?« V bližnji bodočnosti. »Ali bi nam mogli razložiti stališče Sovjetske zveze v vprašanju bivše kolonije Eritrije?« Vprašanje italijanskih kolonij še proučujemo. Ne bom prikrival, da je ZSSR zainteresirana pri tem vprašanju. »Ali morete izreči kakšno mnenje o pisanju lista »New York Herald Tribune« o zahtevi Sovjetske zveze pri vprašanju Tripolitanije?« V tem pisanju je del resnice, toda za sedaj se bom vzdržal kakršne koli izjave o tem. Vprašanje še pretresamo. »Ali smatrate, da se odloki krimsk konferencie v zvezi z vprašanjem Grčije na strani zaveznikov izpolnjujejo?« Vprašanje Grčije se na krimski konferenci ni razpravljalo in o njem niso bili izdani nobeni odloki. »Toda jaz sem mislil odlok o ustvaritvi demokratičnega vlad v vseh osvobojenih deželah.« Lahko ste opazili, da matra Nadaljevanje na 2. strani.

Nadaljevanje na 2. strani.

Čestitke maršalu Titu

ob odklikovanju z Redom zmage

SPOŠTOVANI, DRAGI NAS MARŠAL!

Lepšega priznanja nego Vam ga je dal Vrhovni svet SSSR, Vam ves svet ne bi mogel dati, in od vsega srca Vam k njemu čestitam. A tudi Red Zmage ne bi mogel najti v današnjem svetu vrednejših prsi in hrabrejšega srca, nad katerim naj se blešči; in k temu Vašemu srcu Vam iskreno čestita

OTON ŽUPANČIČ
Ljubljana, dne 14. septembra 1945.

TITU, MARŠALU JUGOSLOVANSKE VOJSKE

ob najvišjem odklikovanju z Redom Zmage, podeljenemu mu od Vrhovnega sveta veleslovske države, iskrene čestitke! Visoko odklikovanje možu, ki vodi do zmage voje in boje, odklikuje tudi vsakega vojvodka. V naši, slovenski borbi zoper okupatorja pod genialnim vodstvom Titovim, pa ne odklikuje samo borec z orožjem v roki, temveč tudi vse druge, ki so z borbo kakorkoli sodelovali, jo podpirali, se žrtvovali in umirali, med prvimi naše junaške žene in matere. To odklikovanje je najvišje potrdilo pred vesoljnim svetom, da je slovenski bojevalec, strijen z močnimi zavzetimi, vsak kosček slovenske zemlje osvobodil s krvjo in žrtvami, ki so na vsako peč slovenske zemlje udarili lastniški pečat, ki ne sme biti od nikogar in nikdar več zdvojen.

F. S. Finžgar, književnik

MARŠALU JUGOSLAVIJE JOSIPU BROZU TITU, BEOGRAD

K Redu Zmage, s katerim je Predsedstvo narodnih svetov naše velike zaščitnice počastilo Vaše genialno vodstvo in vztrajne napore Vaših sodelavcev, Vam s čustvi resničnega zadovoljenja in v hvaležni radosti čestitam. Naj bo sovjetska počastitev za bližnja herojske naše borbe proti sovražnikom slovanstva svetlobnik v srečno bodočnost naših narodov, ki Vam verujejo in zaupajo.

Akademik prof. France Kidrič

MARŠALU JUGOSLAVIJE TOVARIŠU JOSIPU BROZU TITU, BEOGRAD

Mnogoterim čestitkam za veliko, od Vas stvarjeno novo Jugoslavijo in voditelja naše junaške vojske, tako zasluženo rusko odklikovanje Reda Zmage po Predsedstvu Sovjetov, si dovolj pridruži tudi svojo iskreno čestitko že stari poznavalec Rusije iz let 1901-2.

Akademik prof. dr. Rajko Nabtgal

PREDSEDNIKU ZVEZNE VLADE

DFJ TOVARIŠU JOSIPU BROZU TITU, MARŠALU JUGOSLAVIJE

Ob najvišjem odklikovanju, ki Vam ga je podelila bratska Sovjetska zveza, pravično ocenjujoč neprecenljive zasluge, ki ste jih v pretekli vojni kot tvorec in prvi vojak naše ljudske armade izkazali zavezniki stvari, Vam radostno in iskreno čestitam. Posebna radost me ob tem odklikovanju javlja zato, ker vidim v Vas utelešenje tistih sposobnosti in tistih vrlin, ki jih zahteva napreden kulturni delavec od prvega vojaka in prvega državnika svojega ljudstva.

Fran Albreht, književnik

MARŠALU JUGOSLAVIJE JOSIPU BROZU TITU, BEOGRAD

Ob najvišjem sovjetskem odklikovanju z Redom Zmage, s katerim so priznane in za pozne rodove zgodovini dane vaše junaške zasluge za zmago nad fašizmom in za rojstvo nove mirne dobe, ki bo v polni svobodi zgradila res pravično človeško družbo, Vam pošiljam svoje iskrene čestitke, ki jih vežem z izrazi globokega spoštovanja, hvale in zaupanja.

Akademik prof. Fran Ramovš

MARŠALU JOSIPU BROZU-TITU!

Z iskrenimi čestitkami k Vašemu odklikovanju z najvišjim Redom Zmage se družita radost in ponos, da je dobila Vaša hrabrost, s katero ste zanesli in vodili upor jugoslovanskih narodov proti barbarskem okupatorju, tako visoko priznanje, obenem svetel pečat na mučeniško borbo vseh naših narodov.

Priznanje Vam je podelilo predsedstvo najnaprednejše države na svetu, ki je z nadčloveškim heroizmom zmaga v doseg največji zgodovinski borbi proti mračnim silam v človeštvu, in so bile vanjo kakor v rešiteljsko obrnjen štir strahotna leta oči vseh podjarmljenih narodov.

Slovinci, kakor vsi jugoslovanski narodi se zavedamo, da imamo v Vas državnika in borce — prvič v našem zgodovinskem razvoju — ki nam je s preživetjem lastnega življenja priboril vse pogoje za veliko človeško skupnost, da imamo v Vas politika, ki ga vodi jasna ideja svetle kulturne bodočnosti vsega delovnega ljudstva.

Ljubljana, 13. septembra 1945.

Jož Kozak

TOVARIŠ MARŠAL!

Zavedajoč se v polni meri, da Red Zmage, ki ste ga prejeli te dni, more krasiti le prsa najboljših in v veliki domovinski vojni najbolj zaslužnih ljudi, Vam zato, tovariš maršal, najiskreneje čestitam.

Kot so svobodoljubni narodi nove, Vaše Jugoslavije gledali v bratski Sovjetski zvezi ves čas težke, krvave, a svete in zmagovite domovinske vojne, svojega resničnega in iskrenega vojaškega zaveznika, tako gledajo v njihovem in Vašem slavem Redu Zmage ponovno potrditve, da so se pod Vašim vodstvom uspešno borili proti fašizmu, največjemu in najneizprosnejšemu sovražniku resnične demokracije, človečnosti, prave svobode in osnovnih etičnih pravic. V vseh, tudi najtežjih dneh domovinske vojne je bila vera vseh jugoslovanskih narodov v Vas dovolj močna, a je danes, ob Vašem visokem odklikovanju, poročila in dokazila Vašega pravilnega in uspešnega vodstva, še večja.

Ljubljana, 13. septembra 1945.

Dr. Metod Mikšič

MARŠALU JUGOSLAVIJE JOSIPU BROZU TITU, BEOGRAD

Najvišje odklikovanje Reda Zmage, ki Vam je prislopo iz Kremlja, me ponovno potrjuje v veri, da je prijateljstvo nove, Vaše Jugoslavije in velike Sovjetske zveze trajno in neminljivo. Naša usoda je povezana z usodo velikega ruskega naroda in narodov Sovjetske zveze. In to je Vaše delo, veliki maršal. Prejmite moje iskreno zahvalo in moje navdušene čestitke!

Pavel Golia, književnik

MARŠALU JUGOSLAVIJE JOSIPU BROZU TITU, BEOGRAD

Prejmite, tovariš maršal, moje iskrene čestitke ob najvišjem odklikovanju Reda Zmage, s katerim je bratska Sovjetska zveza izrekla svoje priznanje za Vaše herojske zasluge v skupnem boju svobodoljubnih narodov.

Dovolite, da ob tej priliki izrazim svoje posebno zadoščanje, da je prejel tako izredno odklikovanje prvi borec naše ljudske armade in borec naše ljudske države, v kateri vidimo prosvetni delavci trajno jamstvo za zdravo rast nove, na demokratičnih, na republikanskih, na resnično človeških načelih zgrajene kulture.

Ljubljana, 13. septembra 1945.

Ing. Filip Kumbatović — Filip Kajan, književnik

note, katere bodo služile za delno povrnitev škode, ki so jo povzročili okupatorji in njihovi pomagači. Velik napredek smo dosegli v obnovi prometa ne samo na Češkem in na Moravskem, temveč tudi na Slovaškem, kjer je povzročila vojna silno opustošenje. Bogata žetev je omogočila izboljšanje oskrbe. Pri pravčasni spravljaju želve je sodelovalo prebivalstvo mest z vašim prebivalstvom. V industriji in v rudnikih neutrudljivo delajo. Pričele so se akcije, ki naj čim prej odstranijo posledice puščene, katere so napravili Nemci v knjižnicah, zbirkah in laboratorijih. Kot vas, tudi nas čakajo težka vprašanja. Toda mi jih pričujemo reševati odločno in s prepričanjem in se ravnamo po Masarykovih besedah, da težave in zapreke obstoje zato, da jih premagamo.

Pomen slovenske vzajemnosti

Kako gledate na pomen slovenske vzajemnosti za ohranjanje neodvisnosti slovenskih narodov in miru med narodi?

Pomenovo pojmovane in na ljudski demokraciji zasnovane slovenske vzajemnosti je za ohranjanje neodvisnosti slovenskih narodov in miru med narodi dalekosežen. S poglabljanjem in utrjevanjem te vzajemnosti se bo večal. Slovanski narodi so bili v poslednji vojni najbolj prizadeti in so dali največje žrtve za končno zmago. Zato morajo skupno nastopiti, da se zavarujejo pred ponovnim napadom. Ta njihova vzajemnost ni niti zavojelna, niti izključevalna, temveč želi postati orožje za utrjevanje evropskega in svetovnega mira, katerega vidi v popolnem ustvarjanju resnične politične, gospodarske in socialne demokracije med vsemi narodi in državami. V poslednji vojni so Slovani, predvsem pa največja slovska država ZSSR, pokazali vsemu svetu svoje domoljubje, svojo hrabrost, svojo požrtvovalnost in svojo duhovno nadmoč nad nemškimi zavojelci. Slovenske države z ZSSR na čelu so postale važen činitelj v povojnem svetovnem dogajanju ter so odločene, da vložijo vse svoje moči in sposobnosti za uresničenje onega vzvišenega vsečloveškega ideala bratstva, ki so ga propovedovali njihovi najboljši sinovi: Puškin, Tolstoj, Dostojevski, Gorkij, Lenin, Ševčenko, Mickiewicz, Krasinski, Dobrovski, Kolar in Palački, Stur, Masaryk, Ljudevit Gaj, Prešeren, Njegoš, Svetozar Marković in Hristo Botev. S svojo predano službo ideji svetovnega mira bomo prepražili tudi one, ki so pod vplivom nemške in madžarske propagande gledali v bližnjim slovenskih narodov nadvaldo zavojelnega panslavizma, ki je bil v preteklosti bolj nemško-madžarsko strašilo, kakor resnična stvarnost, to je — da so slovenski narodi resnični poborniki miru. Resnični sovražnik miru je svetovna reakcija. Mi bomo verni zavezniki vseh onih, ki se bodo borili proti tej reakciji.

Čehi in tržaško vprašanje

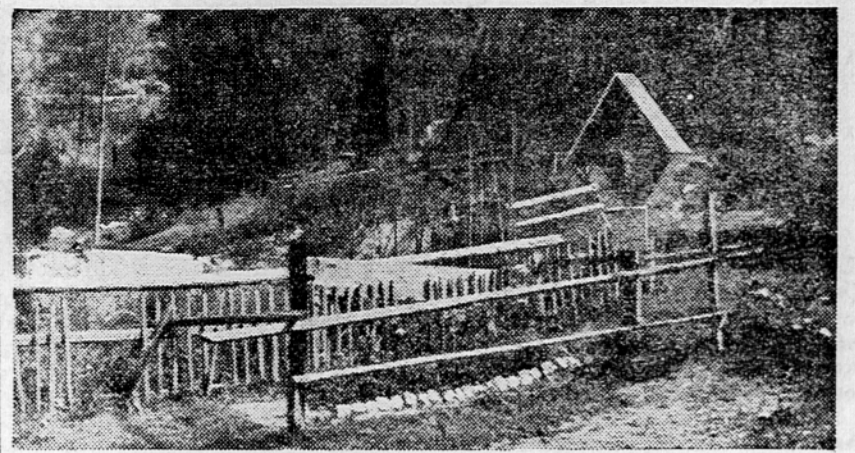
»Naša javnost ve za veliko naklonjenost, s katero so Čehi in Slovaki sprejeli zahtevo, da mora biti Trst priključen Jugoslaviji. Ali nam lahko o tem poveste kaj podrobnejšega?«

»Češkoslovska javnost je soglasno izrazila svoje navdušeno odobranje za priključenje Trsta k Jugoslaviji na velikem javnostnem mitingu v največji praški dvorani »Lucerna«, ki je bil dne 12. septembra. Nabit polna dvorana se je tresla od viharne ploskanja in vzkljok odobravanja, ki so govorili govorniki. Zlasti bi omenil univ. prof. dr. Heidenreicha, ki je govoril v imenu vseh slovenskih organizacij, predsednika strank »Ljudske fronte« in jugoslovanske poslanika v Pragi dr. Darka Černeja. V dnevi pred to manifestacijo so vsi praški časopisi objavili posebne članke, v katerih so navajali narodne, politične in gospodarske razloge, zaradi katerih ima demokratska federativna Jugoslavija, ki je doprinesla toliko žrtev za končno zmago, popolno pravico do Trsta. Časopisje je poudarilo velik pomen Trsta za češkoslovske gospodarstvo. V ostalem vsi, ki nas poznajo, vedo, kako tople simpatije goje Čehi do slovenskega prebivalstva Trsta in vse Istre. Niti ni potrebno govoriti o tem, kaj bi jugoslovanski Trst pomenil za učvrstitev in poglobitev češkoslovske-jugoslovanske prijateljstva. Dokaz za to so manifestacije, ki so se še dolgo po zaključku mitinga vršile po ulicah.«

PRIREDETV V KOMNU

Dne 12. septembra je bila v porušenem Komnu velika prireditve, praznik bratstva Slovencev in Italijanov. Italijanska mladina je prispele že dopoldne iz Gradiške. Popoldne se je zbralo ogromno ljudi iz bližnjih in daljnjih vasej ter veliko Italijanov in borcev JA. Najprej so si ogledali porušeni in opustošeni Komen, nato se je vršil miting. Pred predstavo je spregovoril Julij Beltram, član ASK za Gorisko, za njim so nagovorili množico zastopniki iz Krmina, Gradiške in Nabržine ter brigade Garibaldi in tajnik mladine iz Ribemberka. Val navdušenja je bil sprožil zlasti govor tov. Stokke. Okrajni odbor mladine je podaril lepo zastavo mladini Komna, ki je nastopila z igro, recitacijami in pesmi. Nastopila je tudi mladina iz Gradiške in Nabržine ter pevske zbor Odreda JA. Kasneje je obiskal prireditve tudi predsednik PNOO tov. Bevk, katerega je množica sprejela z burni muzikljanjem. Sledila je prosta zabava, pri kateri je bilo opaziti priskočno bratstvo med Slovenci in Italijani.

ZAKONI ZACASNE NARODNE SKUPSCINE SO OROZJE LJUDSTVA.

Lani 20. septembra so Nemci požgali Srednjo Rađovno pri Bledu. Većino domaćinov so zverinsko poklali, nekatere žive zmetali v goreće hiše. Jutri 23. t. m. ob 11. uri bo za žrtve spominska svečanost

Slovenski upodabljaóoi umetniki za priklućitev Primorske, Trsta in Istre Jugoslaviji

Slovenski upodabljaóoi umetniki trđno pričakujemo, da se vprašanje razmejitve med Jugoslavijo in Italijo, ki se prav te dni rešuje na londonski konferenci petih velesil, reši pravićno na ta naćin, da se v duhu spoštovanja samoodloćbe ljudstva v Slovenskem Primorju, Istri, Trstu in Gorici, prav tako tudi z upoštevanjem zemljepisnega in gospodarskega stališća, to ozemlje v celoti prikljući demokratski federativni Jugoslaviji.

Kot kulturni zastopniki naroda, ki je v narodno-osvobodilni borbi s fašistićnimi osvajalci za osvoboditev svojega ozemlja, za popravo vseh narodnostnih krivic, storjenih mu po prvi svetovni vojni in za pravićno, demokratsko ureditev sveta doprinesel tolikšne žrtve, sme mo upravićeno upati, da se temu narodu pri dodelitvi ozemlja, na katerega ma svojo sveto pravico, ne bo zgodila niti najmanjša krivica.

Smrt fašizmu — svobodo narodu!

DRUŠTVO SLOVENSKIH UPODABLJAÓOIH UMETNIKOV.

Pišejo nam

Hitlerjevi zloćinci varujejo našo demokracijo

Čudno se slišijo te besede danes, po unićenju Hitlerjevih hord, po zmagi protifašistov. Nemara si bo kdo celo mislil, da je to natolčenje ali celo laž. Toda tovariši onstran Karavank v svobodni domovini Sloveniji — koroški Slovenci danes kljub temu, da so se naši sinovi borili za svobodo v vrstah zmagoslavne Jugoslovanske armade, v znan hitlerjevski hlapec, zagrižen pripadnik nacistične ideje. Surovo jih je napadel, kakaj pojo slovenske pesmi, ne nemških. Tovarišica Cili mi je pojasnila, da so oni mladi slovenski protifašistični borci in da so jih te pesmi vodile v borbo proti fašizmu, zato misli, da jih po zmagi nad fašizmom lahko pojó. Oudno se je nacist zadržal nanjo, naj molčí, češ da mu je vseeno, ali so se borili proti fašizmu ali zanj. Začel je nastopati surovo in oblastno, kakor je bil pać naučen v gestapovski dresuri. Na njegovo grobo izsiljevanje glede legitimacij so mladinci odgovorili s pesmijo: »Smrt fašistom nosi...«

V Selah je neki policist pred dobrim tednom brez vzroka zaplenil 16 letnemu partizanu Mirku Maku kolo. Mirko je šel na policijsko postajo, da se pritoži in zahteva kolo nazaj. Namesto tega ga je policist nahrulil in ga med ploho psovka pretepel po obrazu, da je moćno krvavel. Fant je izjavil, da trđno veruje v kazen, ki bo zadela tega policista-fašista, čeprav ga danes še šćiti beli trak na rokavu.

Po takih primerih lahko razumemo in vemo, kakaj je toliko koroških protifašistov po zapirih, ko vendar taki ljudje na anonimne ovaðbe njih samih z lažnimi trditvami zatirajo protifašiste. Sedanja policija, po veliki večini bivša Hitlerjeva policija, najtesneje sodeluje z nacisti, katerim so bili hlapi in so jim še danes. Skupno z nacisti se bore po gestapovskem naćinu za skupno stvar, katero jim je v svoji oporoki zapustil gaulajter Rainer: »učedljivo koroških Slovencev. Trđno smo preprićani, da naši zavezniki ne bodo dopustili ponovnih zloćinov nad slovenskim koroškim ljudstvom, ki je najveć doprinesel v borbi proti fašizmu na Koroškem!

Stjenka, koroški partizan.

Da v zvezi z nedeljskim dopisom »Zanikrnost brez primere« ne bo pomote, sporoćamo: Kinopodjetja kupujejo vstopnice pri Davćni upravi. Uprava kina Union.

Do 24. septembra

je čas za spremembo volivnih imenikov. Zato ne odlašajte več in poglejte, če ste vpisani! Preprićajte se, če je vpisan vaš oće, sin, brat, sosed ali znanec, ki je zdaj v vojski! Mladinec in mladinka nad 18. letom, slovska žena! Tudi vam daje volivni zakon pravico, da poveste svojo mnenje o ureditvi države, zato se preprićajte, če ste v imeniku! — Repatriřanci! Vpišite se v volivne imenike! Svoji repatriřancev! Vpis repatriřancev, ki se bodo še vrnili, bo mogóe izjemoma še osem dni pred volivnim dnevom! — Tovariš in tovarišica, poglejte, če ni v imeniku morda še kdo, ki si tega po svojem obnašanju v času narodno-osvobodilne borbe ne zasluži!

ćeškoslovska in Jugoslavija

Izjava podpredsednika Vseslovskega odbora v Pragi dr. Prokopa Maksa

Beograd 20. sept. (Tanjug) Podpredsednik Vseslovskega odbora v Pragi dr. Prokop Maks, ki se je mudil te dni v Beogradu, je odgovarjal na vprašanja, ki mu jih je postavljali sodelavec Tanjuga.

Poglobitev in utrditev obojestranskih odnosov

Na vprašanje: »Kako gledate na nove možnosti poglobitve in utrditve bratskih odnosov med Jugoslavijo in Češkoslovsako?« je odgovoril dr. Prokop Maks: »Vezi med Češkoslovsako in Jugoslavijo so bile vedno najbolj prijateljske, zlasti v pogledu vzajemnih odnosov, zlasti v pogledu vzajemnih odnosov med narodi v obeh državah. Ono, kar je preprećevalo poglobljanje vezi, a v še večji meri utrjevanje, je bil nedemokratski rešim vaše države, ki je bil zaradi svojega egoistićnega stališća nevaren nasprotnik napredku socialne konsolidacije češkoslovske demokracije. Danes, ko se obe državi obravnavata na naćelih resnićne ljudske demokracije, obstoje vsi pogoji, da vzpostavimo najtesneje odnose na teh področjih v obojno korist. Kar se tiče kulturnega življenja, smo v nedeljo na posvetovanju Vseslovskega odbora izdelali podoben in popoln naćrt. Kmalu bo moćno, da bodo naši dijaki prišli k vam, da si bomo lahko izmenjavali časopise, knjige, »ledalnice komade, filme in glasbo, kar bo doprineslo k še boljšemu vzajemnemu spoznavanju in bo postalo najtrdnejša osnova resnićnega prijateljstva. Te dni je odpotovalo v Prago jugoslovansko gospodarsko zastopstvo, ki bo skupno z vašim starim in vdanim prijateljem, češkoslovskim ministrom za zunanjo trgovino dr. Ripko Huberom izdelalo naćrt gospodarskega sodelovanja med obema državama, ki vam bo pomagalo na vseh področjih in privedlo k gospodarskemu blagostanju naših bratskih ljudstev. Na desetine Čehov in Slovkov bo kot prej obiskovalo tople obale Jadrana in trške planine. V političnem pogledu bosta obe državi delali v najtesnejšem medsebojnem sporazumu in v sporazumu s Sovjetsko zvezo in ostalimi slovenskimi državami. Prav tako bosta prijateljsko sodelovali z velikimi zapadnimi demokratskimi silami: Francijo, Veliko Britanijo in Združenimi državami Amerike. Skupno smo za ceno strahovliviš žrtve izvojevali mir. Sedaj je naša naloga, da ta mir ne samo ohranjamo, nego da tudi s ćvrsto solidarnostjo preprećimo, da bi reakcionarni nacizem ali fašizem v kakšni drugi škrti obliki ponovno napadel

svobodoljubne narode. Čehi in Slovaki ne bodo nikdar pozabili, da je med monarkovsko krizo stalo na njihovi strani jugoslovansko ljudstvo, katero je izdal napol fašistićni rešim, ki je odvzel lastnemu ljudstvu osnovne državljanske pravice. Demokratska Češkoslovska in demokratska federativna Jugoslavija se ne bosta medsebojno nikdar izdali.«

Delež Jugoslavije v osvobodilni borbi

»Kako gleda češkoslovska javnost na delež Jugoslavije v skupnih naporih narodov za svobodo?«

»Češkoslovska javnost točno ve, kako pomemben del je prinesla k konćni zmagi junaška Jugoslovanska armada, ki jo je ustvaril in tako sijajno vodil genialni strateg maršal Tito. Prav tako vemo, kakšno moć in podporo so dali divni podvigi naših jugoslovanskih bratov nam in ostalim zaslužnim narodom v teški borbi za svobodo. Vaši narodi so postali vzor. Za njih ciljem je šlo na tisoće naših partizanov in vstajnikov. Z globokim spoštovanjem in s hvaležnostjo se klanjamo ogromnim žrtvam jugoslovanskih narodov v tej neenaki borbi. V tej borbi so pokazali ne samo junaštvo in požrtvovalnost, ki sta vredni najslavnijših junakov vaših narodnih pesni, temveč tudi visoko moralo, ki je dokazala vsemu svetu, da so Jugoslavlani pravi in vredni državljani novega sveta, ki se poraja iz morja krvi, prelite v tej vojni. Njihova borba jim bo v bodoće izvor velike moralne moći.«

Razlika med staro in novo Jugoslavijo

»Gotovo ste bili že prej v Jugoslaviji. Kakšna je po vašem mišljenju razlika med staro in novo Jugoslavijo?«

»Od leta 1931 do leta 1939. sem često prihajal v Jugoslavijo, prav tako pa sem imel priliko, da opazujem njeno življenje, ko sem bil češkoslovski poslanik v Sofiji. Poslednjikrat sem bil v Jugoslaviji 8 dni meseca avgusta 1939 v Srebrnem. S svojo robino sem čakal jugoslovansko ladjo, s katero smo odpotovali iz Dubrovnika v Marseille in v Pariz — v šestletno begunstvo. Razlika med staro in novo Jugoslavijo je prav tako globoka, kakor je globoka razlika med napol fašistićno državo in državo, ki je zgrajena na naćelih resnićne revolucionarne ljudske demokracije. Ljudstva, katera so prej tlačili, so danes svobodni člani demokratske federacije.

Povojna obnova Češkoslovske

»Kakšne uspehe je dosegla nova Češkoslovska v povojni obnovi in v izgradnji države?«

»Iz borbe in trpljenja te strašne vojne in iz njenega revolucionarnega znaćaja sta se rodili nova Jugoslavija in nova Češkoslovska, ki jih danes gradimo Češkoslovska je predvsem srećno in dokonćno uredila dvoje svojih osnovnih vprašanj: prvič razmerje med Čehi in Slovaki, in to na naćelu popolne enakopravnosti. S tem je dosegla ureditev, ki sta jo oba naroda navdušeno pozdravila in ki je rešila vprašanje državnega edinstva. Drugi je bilo rešeno vprašanje Nemcev in Mađarov, ki so se v času, ko so Češkoslovska ogrožali zunanji sovražniki, postavili v službo sovražnikov. S predvidenimi ukrepi se je Češkoslovska rešila nevarnosti, ki jo je tako težko zadela leta 1939. Češkoslovska je na ta naćin ustvarila iz republike slovske države. Pomemben je odlok predsednika republike, s katerim so se ustanovili narodni odbori v občinah, okrajih in pokrajinah. Ti odbori, katere voli ljudstvo, predstavljajo organe notranje uprave. Tu se uresnićuje staro demokratsko naćelo, da izhaja vsa oblast iz ljudstva. Čehi in Slovaki so preprićani, da ta oblika nove ljudske demokracije najbolj odgovarja njihovim tradicijam in duhu današnjega časa. Skupno s svojim predsednikom trđno verujejo, da bo omogoćeno v kratkem odpraviti strašne posledice vojne in nemške zasedbe. Republika bo domovina vseh državljanov brez razlike. Češkoslovska vlada, ki se naslanja na široko ljudsko fronto, užíva popolno zaupanje vseh vdanih Čehov in Slovkov. Prićela je v izvajanjem vrste globokih reform, ki bodo vse gospodarsko življenje republike postavile na nova demokratska in socialna pravićna naćela. S podzavljenjem velike industrije in velikih bank je odvzeto reakcionarnim krogom orožje, ki so se ga često posluževali proti koristim države in ljudstva. Imetje kolaboracionistov je bilo zaplenjeno v korist države, ki je s tem dobila znatne vred-

Sklepanje miru s Finsko in Rumunijo

Izdelava mirovne pogodbe z Italijo izročena namestnikom zunanjih ministrov

London, 20. sept. Kakor javlja Reuterjev diplomatski dopisnik, prevladuje mnenje, da je za sedaj razpravljane sveta zunanjih ministrov o mirovni pogodbi z Italijo že zaključeno. Vse glavne točke so predali v izdelavo namestnikom.

Menijo, da so zunanji ministri na svojem današnjem sestanku poveselili pozornost mirovnim pogodbam, ki jih je treba skleniti s Finsko, Rumunijo, Bolgarijo in Madžarsko. Ni še gotovo, v kakšnem vrstnem redu bodo prišle te mirovne pogodbe v podrobno obravnavanje.

Uradno poročilo

London 20. sept. O današnjem zasedanju sveta zunanjih ministrov je bilo izdano naslednje poročilo:

Svet zunanjih ministrov se je danes sestel. Kitajski minister za zunanje zadeve Suang Si Čien je predsedoval dopoldanski seji, ameriški zunanji minister Byrnes pa popoldanski seji. Obe seji sta bili posvečeni splošnim načelom pogodb o miru s Finsko in Rumunijo, pri čemer so bili osnova razprave sovjetski predlogi. Tudi britanska vlada je za ti dve pogodbi predložila predloge, a delegacija Združenih ameriških držav predloge za mirovno pogodbo z Rumunijo.

Naslednji sestank svet ministrov bo jutri ob 11. uro dopoldne.

«Humanité» za priključitev Trsta k Jugoslaviji

Pariz 20. sept. V pregledu pariškega tiska je agencija France Pres-

se objavila članek Magniena, ki je izšel v listu «Humanité», v katerem je med drugim rečeno, da je upravičeno stališče beograjske vlade, ki trdi, da predstavlja ta luka izhod tako za dežele srednje Evrope kakor za Jugoslavijo. Logiki bi se protivilo, če bi bila odvzeta Jugoslaviji, ker bi se ves promet s Trstom vršil preko jugoslovanskega ozemlja. Zaradi tega mora Trst biti pod jugoslovansko suverenost. Magnien obžaluje, ker se kaže, da se francoska vlada v tem vprašanju drži nekoliko ob strani in predlaga, naj vlada zavzame jasno stališče, ki bi ustrezalo pravici. Prijateljstvo z demokratično Italijo mora iti sprednost s sodelovanjem z demokratično Jugoslavijo. Vsak Francoz je dolžan skrbeti, da bo iz pogajanj o sklenitvi mirovne pogodbe z Italijo nastalo utrjevanje vezi ki družijo obe deželi s Francijo, ki je vedno za varjalarja pravico in demokracijo.

«Izvestija» o londonski konferenci

Moskva 20. sept. Mednarodni opazovalec «Izvestija» piše, da vzbujajo londonska konferenca zunanjih ministrov, ki so jo sklenili, da bi nadaljevala delo berlinske konference v razpravljanih in povojni svetovni organizaciji, pozornost svetovne javnosti. Najvažnejši pogoj za uspeh londonskih pogajanj je pripravljenost, da začnejo izpolnjevati obdobje, ki so bile dosežene na berlinski konferenci. Ob priliki

londonskih pogajanj so se seveda kakor ob vseh stičnih mednarodnih konferencah pojavili pesimisti, ki podcenjujejo moč in pomembnost sodelovanja treh velikih sil. «Manchester Guardian» na primer že dvomi o oddločitvah berlinske konference kot celote ter se pritožuje nad nepopolnostjo sporazumov, ki so bili doseženi na konferenci, in zahteva razjasnitev ozračja, pri tem pa ne pove, katero ozračje misli.

Nihče ne namerava podcenjevati dejstva, da so težkoče za ustvaritev povojne svetovne organizacije velike, te pa se lahko premagajo, če se izpolnjujejo oddločitve berlinske in krimske konference, ne pa s tem, da se ne upoštevajo. Zlasti delavnosti elementi, ki se žele okoristiti s konferencami velikih sil (in jih sabotirati — če je mogoče) iz nekaterih drugih namenov, ki najmanj merijo na utrditve medsebojnega razumevanja in sodelovanja, tako potrebna v mirnem času. Mislimo pri tem vik in kriki, ki ga je dvignilo nekaj francoskih listov, da bi podprli del britanskega tiska v zvezi z zamisljivo tako zvanega »zapadnega bloka«. Pred nekaj časa, ko so poudarili, da se ta načrt ne sklada s sovjetskimi stališči, je nekaj listov, zlasti britanska »Tribune«, obtočila sovjetski tisk, da je slabo poučen, skrajno nezaupljiv in podobnih grehov. V zadnjih nekaj tednih pa ni samo nekaj francoskih gospodarskih tednikov, ki so v zvezi s truji in

bankami drug za drugim ugotovilo nujno potrebo »zapadnega bloka«, ampak so slednjič celo dosegli podporo uradnih oseb. Glasilo francoske socialistične stranke »Populaire« ga brani s posebno vneto, toda glede na javno mnenje ter zlasti v zvezi z bližnjimi volitvami v Franciji trdi francoska socialistična stranka, da se je sedaj načrtu »zapadnega bloka« odpovedala, dasi so s tem nastale le majhne izpremembe. Samo nekaj novih besed je bilo skovanih, kar bo komaj koga prevzelo. Znatno del francoskega tiska neutrudljivo nadaljuje propagando v prid bloka zapadnih sil. Nekateri govore o »zapadnem kompleksu«, drugi o »zapadni skupnosti narodov«, »zapadnoevropskem združenju«, »evropski zvezi«, »združenih državah Evrope« itd. Leon Blum pa rabi izraz »zapadna družina« namesto »zapadni blok«.

Toda vseeno je, kaj pravijo, katere besede uporabljajo za prikrite, jasno je, da prav za prav »zapadni blok« ni različen od »zapadne družine« bolj kakor modri hudič od zelenega. Intenzivna kampanja za »zapadno skupnost narodov« se je oglašila prav v času londonske konference nedvomno iz razloga, da ne samo vidno izpodkoplje zaupanje v Sovjetsko zvezo, ampak tudi, da iz posebnih razlogov skuša sabotirati delo zunanjih ministrov.

ce. Ona zahteva, da sta armada in milica orodje demokratične ljudske oblasti, ne pa orodje za zatiranje ljudstva in njegovo odganjanje od oblasti. Takšno razumevanje demokracije je našlo svoj izraz v programu Domovinske fronte. V njem ima svoje mesto tudi kapital, toda s to razliko, da ni več čimilec zatiranja, temveč skromen sodelavec. Novost v pojmu demokracije obstoji v tem, da se demokratična oblast v Bolgariji ne more zamisliti brez sodelovanja delavskih in kmečkih množic v sorazmerju z njihovo močjo. One so jamstvo demokracije.

Bolgarski rudarji zahtevajo nacionalizacijo rudnikov

Sofija 20. sept. Pred dnevi je bil odprt v Perniku rudarski ustanovni kongres, na katerem je bilo zastopanih 51 rudarskih organizacij iz vse dežele. Ob tej priliki je bila izglasovana resolucija, v kateri so soglasno izražene naslednje želje: da se prične z izvajanjem zakona o nacionalizaciji rudnikov, da se ustanovi skupen pokojninski fond za vse rudarje, da se ohrani višina sedanjih plač in da se podvzamejo vsi ukrepi za zmanjšanje cen industrijskih in ostalih proizvodov, ki so neobhodno potrebni za življenje, da se ustanovi rudarski odsek na fakulteti za na-

rodne inženjerje in voditelje, da se instruktorji dela volijo itd. Na koncu kongresa je bilo izvoljeno vodstvo nove zveze rudarskih delavcev.

Jugoslovanski novinarji pri bolgarskih namestnikih

Sofija, 20. sept. Jugoslovanski novinarji so bili sprejeti 17. septembra pri bolgarskih namestnikih, pri katerih so ostali polno uro v prisrčnem razgovoru in poročali regentom o svojih vtisih s potovanja po Bolgariji. Ob odhodu jim je naročil namestnik Todor Pavlov mnogo pozdravov za maršala Tita. Za tem jih je sprejel ministrski predsednik Kimon Georgijev, ki jih je prisrčno pozdravil. V razgovoru je poudaril vlogo slovanstva v krvavem boju proti fašizmu in njegov doprinos pri ostvaritvi boljše bodočnosti svobodoljubnih narodov. Prosil je jugoslovanske častnike, naj poneso vsem jugoslovanskim narodom njegove tople bratske pozdrave. Za tem so obiskali jugoslovanski častniki tajnika narodnega odbora Domovinske fronte in predsednico bolgarske ženske narodne zveze Colo Dragičevič, ki se je posebno zanimala za delo žena in ženskega gibanja v Jugoslaviji. Izrazila je željo, da bi videla v Bolgariji jugoslovanske poslanke žena.

Sovjetska zveza in Bolgarija

Sofija, 19. sept. Včeraj dopoldne je izročil sovjetski polnomočni minister in izredni poslanec v Bolgariji Stepan Pavlovič Kiršanov svoja poverilna pisma bolgarskim namestnikom in imel ob tej priliki naslednje govore:

«Gospodje namestniki, doletela me je posebna čast, da vam predam poverilna pisma, s katerimi me predsedstvo vrhovnega sveta Zveze sovjetskih socialističnih republik akreditira pri vas kot svojega izrednega poslanika in polnomočnega ministra neposredno po tem, ko so bili vzpostavljene diplomatski odnosi med Sovjetsko zvezo in Bolgarijo. Posebno mi je prijetno, da zastopam Sovjetsko zvezo v demokratični Bolgariji »Otačestvene fronte«, ki je končala 30 letno sodelovanje z nemškimi imperikalizmom s tem, da se je udeležila borbe proti Nemčiji in na ta način doprinesla svoje k uničenju hitlerizma. Aktivno sodelovanje Bolgarije v vojni na strani zaveznikov in lojalno izpolnjevanje dogovora o premirju sta služila kot osnova za vzpostavitev diplomatskih odnosov med demokratično Bolgarijo in Sovjetsko zvezo. Prirodni občutki bratstva naših slovenskih narodov temelje na krvnih, kulturnih in zgodovinskih vezeh. Te vezi, ki jih je utrdila skupno prelita kri prot skupnemu sovražniku, bodo doprinele k še večjemu procvitu prijateljskih občutkov naših narodov. Ko vam, gospodje namestniki, izročam svoja poverilna pisma, izjavljam, da bom višil vse napore za bodoči razvoj in utrditve prijateljstva naših narodov in za razvoj gospodarskega in kulturnega sodelovanja med njimi. Upam, da bom pri vas, pri bolgarski vladi in pri bolgarskem narodu našel pomoč in podporo za izpolnitev nalog, ki mi jih je postavila sovjetska vlada.»

Namestnik Todor Pavlov je odgovoril ministru Kiršanovu z naslednjimi besedami:

«Gospod minister, s posebnim zadovoljstvom sem sprejel pisma, s katerimi vas je predsedstvo vrhovnega sveta Zveze sovjetskih socialističnih republik akreditiralo kot izrednega poslanika in polnomočnega ministra v Bolgariji. Z vsem bolgarskim narodom sprejemamo z največjim zadovoljstvom sodelovanje med nami in Bolgarijo. Z vseh občutkov smo, gospod minister, srečni, da vam lahko iz srca zaželimo popoln uspeh na novem mestu.»

Po obeh govorih je minister Kiršanov predstavil namestnikom članke sovjetskega poslanstva. Svečanosti je prisostvoval tudi bolgarski minister za zunanje zadeve Petko Stajnov.

„Krasnaja Zvezda“ o razmerah v Albaniji

Moskva 21. sept. Glasilo Rdeče armade »Krasnaja Zvezda« objavlja uvodnik o razmerah v Albaniji in piše med drugim: Prvič v svoji viharni zgodovini se spreminja Albanija v činitelja trajnega miru. Do sedaj je bila Albanija vedno igrača v rokah italijanskega, avstrijskega, madžarskega in nemškega imperikalizma. Sedaj je na poti odločne demokratične obnove. Albansko delovno ljudstvo je v tej vojni z lastnimi silami izvojevalo dvojno zmago: vrglo je tuje osvajalce s svoje zemlje in premagalo skupino reakcionarjev, ki so na znotraj obvladovali državo. Pisec nato ostro kritizira postopanje Grčije in Turčije, ki poskušata odvojiti Albanijo od njenih demokra-

sedstva vrhovnega sveta, da postavi pri nas svojega rednega predstavnika in to neposredno počem, ko so bili obnovljeni diplomatski odnosi med Sovjetsko zvezo in Bolgarijo, kar časovno sovpada s koncem vojne Združenih narodov proti nemškemu. Odločno predsedstvo vrhovnega sveta cen mo še bolj, ker je izbralo vašo ekscelenco, ki zaradi svojega daljšega bivanja v Bolgariji že poznate pobližje bolgarski narod. Bili ste neposredna priča v odločnih trenutkih njegove najnovejšeg zgodovine ter imate dragocene osebne zasluge za vzpostavitev resničnih prijateljskih vezi med našim in velikim sovjetskim narodom, našim osvoboditeljem. Vaša ocena o sodelovanju demokratične Bolgarije »Otačestvene fronte« v vojni proti Nemčiji in o njenem doprinosu k skupnemu uničenju hitlerizma je lasikava. Zlasti smo zadovoljni, da je naše aktivno sodelovanje v vojni na strani zaveznikov in lojalno izpolnjevanje dogovora o premirju služilo kot osnova za uspešno vzpostavitev diplomatskih odnosov med Sovjetsko zvezo in demokratično Bolgarijo. Kot ste vi naglasili, gospod minister, počivajo naravni občutki prijateljstva naših dveh ljudstev, sovjetskega in bolgarskega na krvnih, kulturnih in zgodovinskih vezeh. Skupno z vami smo tudi mi neposrčno prepričani, da bodo te vezi privedle do vse večjega razvoja prijateljskih občutkov. In nikoli niso nehali obstojati med našimi narodi. Z najbolj živim zadovoljstvom sprejemamo vaše zaotovolilo, da boete višili vse napore v bodoči razvoj in utrditve prijateljstva naših narodov in v razvijanje njihovega vzajemnega gospodarskega in kulturnega sodelovanja. Lahko vam zagotovimo, gospod minister, da boste pri izpolnjevanju nalog, katere vam je poverila Sovjetska vlada, našli polno podporo pri bolgarskih namestnikih, vladi in ljudstvu. V teh občutkih smo, gospod minister, srečni, da vam lahko iz srca zaželimo popoln uspeh na novem mestu.»

Po obeh govorih je minister Kiršanov predstavil namestnikom članke sovjetskega poslanstva. Svečanosti je prisostvoval tudi bolgarski minister za zunanje zadeve Petko Stajnov.

Vse ljudstvo Primorske zahteva združitev z Jugoslavijo

Sporočila prebivalstva Primorske svetu zunanjih ministrov v Londonu

Po vsej Primorski se nadaljujejo manifestacije za priključitev Primorske s Trstom in Gorico k demokratični Jugoslaviji. Po mestih in trgih in v najbolj zapuščenih gorskih vaseh, povsod se zbira ljudstvo, ki zahteva, da se uresniči njegove pravice težnje. V London pošiljajo resolucije, naj zunanji ministri upoštevajo voljo ljudstva, ki hoče živeti le v Jugoslaviji. Na stotine resolucij prihaja vsak dan. Pošiljajo jih slovenski kmetje in italijanski delavci, prebivalci Trsta, Tržica in Gorice, italijanska in slovenska mladina, zveze profašističnih slovenskih in italijanskih žena, pionirji, pošiljajo jih posamezne primorske družine, katerih sinovi ali očetje so padli v narodno osvobodilni vojni.

Vse resolucije odločno govore, da se za nobeno ceno ne sme ponoviti capulista krivica, ki bi naše ljudstvo prepuščala novemu nasilstvu. Iz vseh teh resolucij ne veje samo zaupanje, kako to, da tako malo upoštevajo vse trpljenje in žrtve, ki so padle za svobodo Primorske in za skupno stvar zavezniških narodov, temveč tudi, da se pozabljajo načela sama, za katera so bili zavezniški narodi v boj. Prebivalci Trsta, Tržica in Gorice, ki so bili in so zvesti tem načelom, pa vidijo v priključitvi teh mest k demokratični zvezi Jugoslaviji edino jamstvo, da se bodo njihove demokratične pridobitve spoštovale in da jim bo zagotovljena smotna blaginja.

Od resolucij, ki so bile dosej iz Primorske poslano v London, — bilo jih je nad 1000 — prinašamo nekaj primerov.

★

Dva tisoč delavcev strojnih tovarn pri Sv. Andreju v Trstu piše: Združeni v trenutku, ko razpravljajo o usodi našega mesta in njegove zaledja, se sklicujemo na načela atlantske listine in zahtevamo, da se spoštuje naša volja. Zahtevamo, da se Trst z zaledjem priključi k demokratični federativni Jugoslaviji.

Ta naša volja se mora upoštevati, kajti ljudstva, ki žive na tem ozemlju, so jo zapečatila s svojim trpljenjem in skupni borbi proti tiranskemu nacifašizmu.

Za ljudstva, ki žive v teh krajih, je ta rešitev edino pravična, ker jamči spoštovanje demokratičnih pridobitev ter jim zagotavlja prospeh in blaginjo, s tem pa tudi mir v Evropi.

Prebivalci požgane vasi Volče na Tolminskem sporočajo: Požgali so nam leta 1943. vso vas, da stoji danes v razdejanih in ruševinah in kaže vsemu svetu, da jo je uničila zločinska roka nacifašizma. Preganjali so nas kakor volkovi, ubili so nam 7 najboljših sinov, bratov in očelov, pa nismo klonili. 27 najboljših zavednih sinov in hčera so odvedli v zapore in internacijo, pa nismo in ne bomo klonili. Mi hočemo pripadati tja, kjer ima narod v rokah oblast in tja, kjer ima vsak narod svoje pravice.

Ne priznavamo razkosanja Julijske krajine.

Kličemo in zahtevamo iz ruševin naše popolnoma požgane vasi, da se

vsa Julijska krajina s Trstom, Puljem in Gorico priključi k naši ljubljeni materi demokratični zvezi Jugoslaviji.

Delavci tvornice ILVA v Trstu izjavljajo:

Vsi delavci tvornice ILVA v Trstu, zbrani na svobodnem razpravljanju o pripadnosti teh krajev k Italiji ali Jugoslaviji, v zaupanju izpolnitve obljub o samoodločbi narodov, ki dosej niso bile preklicane, prosimo svet zunanjih ministrov, naj upoštevata našo voljo, da se naša pokrajina Trst priključi demokratični federativni Jugoslaviji.

Goriški vojski partizani sporočajo: V imenu vseh goriških vojakov-partizanov, ki so se borili na jugoslovanski fronti in trpeli v gozdovih zaradi mraza, lakote in nacifašističnih preganjanj zahtevamo, da se ozemlje, za katerega svobodo so naši bratje darovali svoja življenja, priključi demokratični zvezi Jugoslaviji.

Pionirji in pionirke na poštniški koloniji v Tolminu pošiljajo tole resolucijo:

Ker se odloča usoda naše ljube Primorske, prosimo in zahtevamo od gospodov ministrov, naj na pravičen način rešijo vprašanje naših meja.

Krj, ki so jo prelili naši očetje, bratje, ne sme biti zaman. Mi, mali Slovenci in Italijani iz Istre hočemo živeti le v demokratični federativni Titovi Jugoslaviji.

Profifašistična mladina Solkan-Gorica piše takole v London: Mi mladina smo v naši 4 letni narodno osvobodilni borbi dali največ krvnega davka za lepšo bodočnost našega naroda, ki je 25 let ječal pod bičem fašizma. In danes so nam odvzete vse pravice, za katere nismo stekli svoje krvi, ne svojih življenj. Godi se nam velika krivica! Mar ni bilo dovolj mladine odpeljane v razna taborišča in na najgrozotnejši način mučena, kakor so znali le fašisti nacisti? Mar ni bilo dovolj žrtve? In danes naj se še ponavlja pesem iz temnih časov?

Nismo več hlapeci, smo ljudje novega kova, ki nas je borba prekovala. Nočemo tujih gospodarjev, ki nam bi zopet pili kri.

Mi smo gospodarji svoje zemlje in niti ped naše s krvjo prepojene Primorske ne odstopimo.

Zahtevamo priključitev Primorske k Titovi Jugoslaviji, kajti le v njej bomo lahko imeli pravice, za katere smo se borili.

Italijansko-slovenska profifašistična zveza za okraj Milje-Dolina je poslala naslednjo resolucijo:

V imenu vseh talijanskih in slovenskih profašistov miljsko-dolinskega okraja zahtevamo združitev Julijske krajine z demokratično federativno Jugoslavijo, kjer bodo našemu ljudstvu zajamčena demokratska prizadevanja in pridobitve borbe proti nacifašizmu.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

800 žen iz triaškega predmestja Sv. Jakob je s svojega zborovanja sporočilo:

«Hočemo, da se upošteva naša volja nas vseh, ki smo videli umirati naše sinove in naše može na strani velikih zaveznikov za zmago prave demokracije nad fašističnim terorjem.»

Demokracija v Bolgariji

Demokratična oblast v Bolgariji ne more obstojati brez sodelovanja delavskih in kmečkih množic

Sofija 20. septembra. List »Domovinska fronta« je objavil članek z naslovom »Nova demokracija«, v katerem je rečeno:

«Milijoni ljudi so padli v borbi za zaščito demokracije, medtem ko so drugi milijoni umirali v borbi proti njej. In kljub temu je po tolikih žrtvah nastal nesporazum glede vsebine tega pojma. Načelo demokracije je ni večno, ni enako za vse dežele. Za vsako deželo je v določenem času demokracija konkretno določena z bližnjo preteklostjo, sedanjo politično borbo in osnovnimi zahtevami širokih ljudskih množic. Nekatere politične skupine v Bolgariji menijo, da je bolgarska uprava pred 19. majem 1934. bila demokratična, in se zdli, da hočejo reči, da je samoupravno, če se po uničenju fašizma vzpostavijo režim, ki smo ga imeli pred tem časom. To pa ni niti najmanj točno. Junaška borba, v kateri je bolgarski narod žrtvoval svoje najboljšie snovi, se ni vodila za oživenje onega »demokratičnega« reda, čigar dobroto smo občutili med carjevanjem Ferdinanda in Borisa. Kako pa je izgledala oblast pred letom 1934? Monarh se je v glavnem oslanjal na armado in policijo. Sistematično je odbiral in ustvarjal svoj častniški kader, iz katerega je črpal tudi višje policijske funkcije. »Nezaupnik« elementi so bili odstranjeni. Šibek sloj industrijev, veletrgovcev in bankirjev, podjetnikov, visokih uradnikov-birokratov je predstavljal socialno zaslabo monarhije. Politične stranke, ki so bile na oblasti, so zastopale koristi tega šibkega družabnega sloja.

V notranji politiki so se ravnale vse stranke, ki so bile na oblasti, pa najsi so bile najbolj demokratične ali najbolj reakcionarne po načelu, da zadrževala svoje in kmečke množice daleč od oblasti. Ko sta ta dva razreda ustanovila najmočnejšo stranko v našem političnem življenju in ko je po prvi imperialistični vojni eden izmed njih vzle oblast v svoje roke, tedaj so vse stranke brez izjeme, zveste svojemu osnovnemu na-

čelu, da zadržijo kmete in delavce daleč od oblasti, podprte od dvora, izvršile preobrat ter prevzele oblast iz rok zemljedeljske zveze. Septembra 1923. leta so zatrle vstajo delavcev, katerih stranka si je izvojevala močen položaj v narodni skupščini in ki je skušala povrniti izgubljene pozicije delavcev in zemljedeljske zveze. Pozicije so bili, kakor je nam znano, surovo, brez vsake zakonske osnove odstranjeni predstavniki delavske stranke iz parlamenta. Samo v tako usmerjeni notranji upravi se je lahko vodila zunanja politika, ki nas je privedla do katastrofe in ki je lahko privedla do katastrofe in objem cenenega fašističnega ropanja.

Kakor viadurji, tako so se tudi vse stranke, ki so bile na oblasti, brez izjeme navduševale za imperialistično politiko. Iz tega je za našo zunanjo politiko vzniklo načelo, da se ne dovolijo nobene zveze s Sovjetsko zvezo. To je bilo glavno načelo v zunanji politiki vseh naših vladajočih strank, ki so Bolgarijo privedle nezbežno do zveze s Hitlerjem in v vojni z demokratičnimi dežalami. Kako bi se torej sedaj mogle resnično demokratične sile — delavci in kmetje — strinjati z vzpostavitvijo one »demokracije«, ki jih je držala daleč od oblasti, ki je privedla Bolgarijo do katastrofe in pripravila pogoje fašizmu?

Demokracija ni samo sistem pravih o najboljših upravi, temveč predvsem neposredna oblast v rokah širokih ljudskih množic. V začetku more trpeti nova oblast zaradi slabega izkustva, sabažaje in pomanjkanja kadrov, to pa so tudi nezbežni sopotniki pri izgrajevanju vsake nove oblasti. Takšni začasni defekti pa se ne povzročajo, da bi bila oblast nedemokratična in neljudska. Važno je, da je vsebina in pot njene razvoja demokratična, dovršena in tehnična uprava pa lo postopoma dosežena. Nova demokracija ne črpa svoje moči iz armade in policije, kakor je bilo to v »demokratične« profašističnih režimov. Ona se naslanja edno na ljudske množice.

Prispevaj v volivni fond Osvobodilne fronte Slovenije in Ljudske fronte Jugoslavije! Prispevke sprejemajo vsi odbori OF in uprava »Slovenskega poročevalca«. Prispevek, ki ga prineseš ali pošlješ na naslov našega lista, označi: »Za volivni fond!«

Posebni vlaki za udeležence I. sindikalnega kongresa v Ljubljani

Za prihod udeležencev v Ljubljano bodo na razpolago sledeči posebni in ojačani redni potniški vlaki:

1. Posebni vlak Maribor—Ljubljana, odhod iz Maribora 2.00, iz Tezna 2.10, iz Pragerskega 2.40, iz Poljčan 3.20, iz Grobelnega 4.00, prihod v Ljubljano 8.30. Mesta za 1500 do 2000 oseb.
2. Redni vlak Maribor—Ljubljana ojačan, odhod iz Maribora 4.55, prihod v Ljubljano 9.15. Mesta za 700 do 800 oseb.
3. Redni vlak Celje—Ljubljana ojačan, odhod iz Celja 4.20, prihod v Ljubljano 6.45. Mesta za 1000 oseb.
4. Posebni vlak Zidani most—Ljubljana, odhod iz Zidani most 5.00, Hrastje 5.40, Trbovlje 5.50, Zazorje 6.00, Litija 6.20, nrhod v Ljubljano 7.10. Mesta za 1000—1500 oseb.
5. Redni vlak Zidani most—Ljubljana ojačan, odhod iz Zidanega mostja 7.35, prihod v Ljubljano 9.15. Mesta za 700—800 oseb.
6. Posebni vlak Postojna—Ljubljana, odhod Postojna 5.45, nrhod v Ljubljano 7.35. Mesta za 1000—1200 oseb.
7. Posebni vlak Jesenice—Ljubljana, odhod Jesenice 3.00, Slov. Javornik 3.10, Zirovnica 3.20, Lesce-Bled 3.30, nrhod v Ljubljano 6.45. Mesta za 1500 oseb.
8. Redni vlak Podbrdo, odnosno Radeče-Planica—Ljubljana, ojačan, odhod Podbrdo 4.10, odnosno Radeče-Planica 4.52, Jesenice 6.10, nrhod v Ljubljano 8.25. Mesta za 500 oseb.
9. Posebni vlak Tržič—Kranj—Ljubljana, odhod Tržič 4.45, Kranj 5.20, nrhod v Ljubljano 6.20. Mesta za 1000 oseb.
10. Redni vlak Kamnik—Ljubljana ojačan, odhod Kamnik 5.55, nrhod v Ljubljano 6.53. Mesta za 500 oseb.
11. Redni vlak Kočevje—Ljubljana ojačan, odhod Kočevje 6.15, nrhod v Ljubljano 10.40. Mesta za 500 do 700 oseb.

Za odhod udeležencev iz Ljubljane bodo vozili naslednji vlaki:

1. Posebni vlak Ljubljana—Zidani most za udeležence iz Litije, Zagor-

ja, Trbovelj, Hrastnika in Zidanega mostja, odhod iz Ljubljane 17.45.

2. Redni vlak Ljubljana—Celje ojačan, odhod iz Ljubljane 18.15.
3. Posebni vlak Ljubljana—Maribor za udeležence od Stor do Maribora z odhodom iz Ljubljane ob 18.45.
4. Posebni vlak Ljubljana—Postojna z odhodom iz Ljubljane 19.30.
5. Posebni vlak Ljubljana—Sliška—Jesenice za udeležence od Sv. Jošta do Jesenic, odhod iz Ljubljane—Sliška 18.10.
6. Redni vlak Ljubljana—Sliška—Kranj—Tržič ojačan, za udeležence od St. Viča—Vižmarjev do Kranja, odnosno Tržiča, odhod iz Ljubljane—Sliška 19.10.
7. Redni vlak Ljubljana—Jesenice—Podbrdo, odn. Radeče—Planica, ojačan, za udeležence s proge Jesenice—Podbrdo odn. Jesenice—Radeče—Planica, odhod Ljubljana 19.20.
8. Redni vlak Ljubljana—Kamnik ojačan, odhod Ljubljana 18.45.
9. Posebni vlak Ljubljana—Rakovnik—Gresulje—Kočevje z odhodom iz Ljubljane—Rakovnik 18.22.

Udeleženci za vse gorenske postaje do Jesenic in Kranj—Tržič opozarjamo, da vstopajo v Ljubljani—Sliška; udeleženci za postaje Jesenice—Podbrdo in Jesenice—Radeče—Planica vstopajo v Ljubljani gl. kol.

Udeleženci za dolenske postaje vstopajo v Ljubljani—Rakovnik, ker od njih vlaki od tam. Dolenski udeleženci od Novoga mesta do Tržiča naj potujejo preko Sevnice v Ljubljano, od Velike Loke do Slične pa preko Grosuplje.

Ker ima železniska urrava na razpolago prav omejeno število vozov, ni mogoče vnelati večjega števila posebnih vlakov, ali poskrbeti za večje ojačanje rednih vlakov. Zato naj udeleženci v lastni odgovornosti pripravijo vlake, ki so za določene postaje določeni predsema na posebne vlake. Redni vlaki so še itak prenapolnjeni zaradi česar bo pri rednih potniških vlakih le omejeno število mest na razpolago.

PAVLIHA

naróče trafike v časopisni agenturi Tyrševa št. 23

Izgubljeno

17. septembra 1945 sem izgubil na poti iz Ljubljane proti Celju do Krasne, denarico z dokumenti, in gotovino 1000 D/n. Prosim najdite/jla, da vrne dokumente proti nagradi na naslov Ivan Plianišek, k. n. Greg. št. 23. 2331/a

Knjigarnam in papirnicam!

Priporočamo Vam našo veliko izbiro knjig, šolskih torbic, albumov in spominkov. — Zahtevajte prospekte. — Založba »DUBRAVA«, Zagreb, Gunduličeva ul. 22/a. 2330/a

DOSPELA je nova pošiljka sladosoka

Dobi se pri tvrdki »SAD« v LJUBLJANI, Pogacarjev trg. 2341/a

11 km. elektromotorjev

500 voltov napetosti, dobro ohranjenih, od 1. 1. do 24 Kv, zamenjamo za ELEKTROMOTORJE 330 voltov. Mariborska livarna in tvornica kovin, Maribor, Motharjeva ulica 15. 2334/a

Šolska obvestila

Licejska II. deliška ljudska šola se po novi uredbi prenese na vrtaško šolo, zato bo ponovno vpisovanje za vse razrede v ponedeljek 24. t. m. dopoldne v zbornici vrtaške šole. Vpisovanje od 8.—12. ure. Sprejeli bomo samo one učence, ki spadajo v vrtaški šolski okoliš.

Državna dvorazredna trgovska šola v Ljubljani sprejema izpričevala za nostrifikacijo vsak dan od 8. do 12. ure. Prijave za nostrifikacijski tečaj, ki se bo vršil od 1. do 6. oktobra, oddajate do 30. septembra pri ravnateljstvu šole.

I. moška realna gimnazija v Ljubljani. Vpisovanje učencev od II. do VIII. razreda bo v ponedeljek 24. septembra 1945 od 8. do 12. ure v Vegovi ul. št. 4. Učenci I. (prvega) razreda pa se bodo vpisovali v torek 25. sept. 1945 od 8. do 12. ure istotam. Podrobnejša navodila so na oglasni deski, Vegova ul. št. 4.

TELESNA VZGOJA

V znamenju okroglega usnja

Danes Tržačani, jutri Jeseničani in Celjani — na travniku ob Tyrševi cesti

Lepti so ti letošnji jesenski dnevi in skoraj čudno bi bilo, če bi spornike take živahnosti kakor so nočemošči, držalo doma. Da je to res tako, kažejo oba sporeda: prvi se kar na nitro izmirat iz vsakdanjih družnih dogodkov za današnje in jutrišnje popoldne na znanem križcu ob Tyrševi cesti.

Prireditvi, ki sta napovedani, gotovo ne bosta prinesli nobenih odkritij ali posebnosti, nudili pa bosta vendarle dolženemu številu aktivnih prispevkov in pripravnosti, da se bodo spet nekoliko razgibali na zelenem polju in dognali svoj delež k prizadevanju za splošno obnovo.

DANES POPOLDNE OB 16.

se bosta tamkaj srečali dve enajstorič. ki ju prav za prav pomno premlado, da bi lahko doli pravo sodbo o njih.

Na eni strani bodo igrali nezometiški mladičji iz Trsta, na drugi pa izraeli bori iz vrst protitankovske lovške brigade IV. armije.

Sama med seboj sta se ta dva nasprotja enkrat za nočevala, toda takrat ni prišlo do odločitve med njima. Tvoja je ostala brez gola neodločena, razen ostalih je bil to eden glavnih povodov, da sta se dočevala za srečanje še enkrat. Ko naj se dokončno odloči, kdo je močnejši? Čisti dohodek se privede v namenjen fond za popravilo vojaških poslojip po mestu.

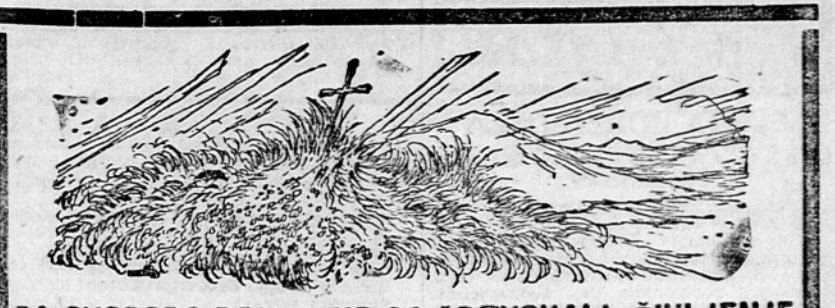
JUTRI POPOLDNE

bo na istem terišču domač nezometni turnir, ki ga organizira telesno vzgojno društvo Svoboda in na katerem bodo poleg obeh domačih enajstorič istega imena nastopili še nogometni gostje iz Celja in Jesenic.

Ker sta enajstorič Olimpi in Jesenic precej močni in smo dobre predstavnike te igre zasledili tudi v moštvu Svobode, Vzhod, ni neutemeljena trditve, da bo ta turnir le razbil in prav zadrživ. O razdelitvi narov kakor tudi o časovnem razporedu jutrišnjega sporeda bomo pisali še v jutrišnji številki.

Z ministrstva za prosveto (oddelek za fizikulturo). Tečaj za učitelje telesne vzgoje od 24 do 30 t. m. v Ljubljani bo v prostorih na »Taboru« in ne kakor je bilo objavljeno, na III. moški gimnaziji za Bežigradom.

2342/a

ZA SVOBODO DOMOVINE SO ŽRTVOVALI ŽIVLJENJE

- PEVALEK MIRKO, novinar, sportnik, je padel, razstreljen od gestapovcev v gozdčku Preska pri Medvodah 4. 5. 1945. ob 11. ponoči. Žalujoča mati, brat Jože, sestra Tanja in ostalo sorodstvo. Ljubljana, Tržič.
- KAFOL STOJAN, kurir štaba odreda IX. korpusa, roj. 26. VI. 1924 v Postojni, padel v borbi dne 1. julija 1944 v Gabrovici pri Komnu. Žalujoči starši, bratje in sestre ter sorodniki. Postojna, Komen, Cepovan, Ljubljana, Ptuj, Mostar, in Pančevo.
- LOVSIN MARTIN, iz Vrh pri Igu, je umrl v taborišču Dori Langethausen 27. 12. 1944. Globoko žalujoča žena s hčerko, mama, trije bratje partizani, sestre in ostalo sorodstvo.
- PETKOVSEK FRANC, partizan, kapetan, padel pri Vel. Laščah 1944. leta.
- BONCA IVAN, partizan, padel na Hrušovem pri Dobravi 1942. leta.
- ILOVAR VLADIMIR-VOLODDJA, uradnik Ljubljanske kreditne banke, je po trpljenju v italijanskih taboriščih Gonars in Renicci ter nato v nemškem taborišču Buchenwald umrl v starosti 28 let. Žalujoča mati Marija ter ostalo sorodstvo.
- BREZOVIK FRANC in njegova hči
- BREZOVIK ANGELA sta padla kot žrtvi okupatorja 18. 12. 1944. v Rovtu nad Smartnem ob Dretli. Globoko žalujoča vdova Elizabeta Brezovnik in otroci Micika, Francec in Tinko. — Mozirje.
- LONCARIĆ PEPI, FRANCI, STANKO in IVAN so padli v letu 1943., ko je sovražnik in njegovi domači izdajalci brezvestno izvajali fašistični teror nad poštenimi sinovi slovenskega naroda. Žalujoči starši ter ostalo sorodstvo. — Mokronog.
- URANIĆ DRAGOMIR, stud. tehnik, ujet kot borec-partizan v Jeseni 1942. nekje na Gorenjskem, umrl mučeniške smrti v taborišču Auschwitz 21. 9. 1944. in
- URANIĆ DUŠAN, dijak, partizan-borec v jurišbataljonu XVIII. divizije, je padel v boju pri Zagradcu 28. 10. 1944. Za obema žalujejo oče Rudolf, mati Tilka, brat Miran in sestrica Tilka.
- ROSMAN GUSTL, aktivist OF terence, je bil mučen in ustreljen od italijanskih okupatorjev 26. 3. 1942. v Ljubljani.
- ROSMAN MIRO, poročnik, komandant divizionja, je padel pri Zuzemberku 23. 8. 1944.
- ROSMAN DRAGO, politdelegat v XII. brigadi, je padel v Kozjem rogu pri Novem mestu novembra 1944. Žalujoči: Ivana, mati; Gustl, oče; Liljor. Koprivce, sestra; Nande, Pavle, brata; Jože, svak; Mitja, nečak ter ostalo sorodstvo.
- KLOPČIĆ JOŽE-PEPE je padel zadet od okupatorske krogle. Zacasno počiva v gozdovih pri Sv. Ožboltu nad Škofjo Loko. Za njim žalujejo starši, brata, sestre in ostalo sorodstvo. Ljubljana, Krašnja.
- STARINA ŠTEFI iz Trbovelj, tenenka, je padla pri zahrbtnem napadu na Rudeniki pri Jurkidostru 17. 8. 1944 v četu mladosti 18 let. Za njo globoko žalujejo mati Štefi, oče Albin, brata Albin in Hnko ter ostalo sorodstvo.
- SULIGOJ LJUBA, priv. nameščanka in blaginjakarica za okraj Grosuplje, je bila odpeljana 10. 1. 1944 od domobranskih zločincev in nato pri Sv. Urhu mučeniško umorjena. Njen brat
- SULIGOJ STOJAN »JOPE«, dijak in polit. komisar, je padel junaške smrti pri Sv. Jurju 13. 2. 1943 in je pokopan v Smarju. Žalujoča mati Rozalija in oče Peter.
- OBLAK VITAL, sodnik, je umrl v taborišču Dachau 22. 2. 1945. Ing. Sonja roj. Lapajne, žena; rđbine: Oblak, ing. Doršner, ing. Dobovšek, dr. Lapajne. Ljubljana, Bjelovar, Beograd.
- SOBAR JOŽE, komisar II. čete I. bat. Cankarjeve brigade, je padel 21. 1. 1944 pri Novem mestu. Pokopan je v Vavti vasi. Žalujoča mama, brat in prajtelji.
- TROŠT BORIS, dijak-partizan, ja daroval svoje mlado življenje na Rogu v avgustu 1942. Žalujoča mati Franja, oče Franjo, brat Rado-Murko, major, sestra Marija in ostalo sorodstvo. Dev. Mar. Polje, št. Vid nad Ljubljano, Slovensko Primorje, Zalag.
- POVICEVIC MLIVOJ, komandir čete Lovstikove brigade, je padel za zlato svobodo. Za njim žaluje žena in ostalo sorodstvo. Ljubljana, Crna gora, Danilovgrad, Maribor.
- BOKAVSEK KAROL, komandant, poročnik I. čete, II. bat. Gubčeve brigade, je daroval v borbi pri Kostanjevici 14. 10. 1943 svoje mlado življenje. Počiva v dolenski zemlji od prenosa na domače pokopališče v Štepanji vasi. Žalujoči: Marja, mati, bratje, sestre in ostalo sorodstvo.
- ERCEGOVIĆ IVAN-STIPE, st. vodnik III. bat. Prešernove brigade, je padel v borbi z okupatorjem in domačimi izdajalci na Rotariči planini 19. 6. 1944. Prepejan bo v rojstni kraj Krlo pri Splitu k svojim za svobodo padlim bratom. Žalujoči: oče Anton, mati Magda, bratje Marjan, Mate, Jure, sestre Katja in Dragica ter ostalo sorodstvo. Ljubljana, Krško-Split.
- SMERKOLJ JANKO, partizan-vodnik za vezo. Teško ranjenemu so okupatorji unčili upalno življenje na Ločnici. Truplo počiva zacasno na St. Iškem pokopališču pri Velenju. Žalujoči: oče, mati, bratje, sestre in ostalo sorodstvo.
- ČEŠEN MILAN, partizan, borec Dolomitskega odreda, je padel 19. 3. 1943. Zacasno je pokopan pod Polhovim Gradcem. Žalujoči: mati Matilda, oče Alojzij, bratje Lojze, Boris, Janez, sestra Tlika, Vera ter ostalo sorodstvo.
- KURET BORIS, bivši intend., kapetan I. kl., je umrl 10. 4. 1945 v Buchenwaldu žalujoča žena Ivanka, bratje, sestre in ostalo sorodstvo.
- PRAPROTNIK BRANKO, partizan, je umrl od v boju zadobljenih ran v Slavovski Požegi 19. julija 1942. Pokopan je v Kotoriču pri Pakracu. Žalujoči Praprotnikovi, Ptuj.
- GRUDEN LEON, študent, borec Gubčeve brigade, je padel v borbi pri Novem mestu 17. 1. 1944. Do prevoza počiva na Hrušiči pri Novem mestu. Žalujoči: Mihael in Ivanka, starši, Milan in Ivan, brat in sestra in ostali sorodniki. Maribor, D. M. v Polju, Idrnja, Sv. Peter na Krasu.
- V borbi za svobodo so padli bratje: OSREDKAR IVO, poručnik korvete, padel kot partizan 2. 8. 1942 na Blegasu, star 27 let; dvojček OSREDKAR SAVA, stud. kem. in dvojček OSREDKAR RADKO, stud. montan., oba padla kot partizana 9. 9. 1942 na Jelovci, stara 19 let, in njihov bratranec LUKMAN BOGO, tiskar strojniki, partije in organizator OF, padel na Blegasu 4. 8. 1942, star 24 let.
- ZAGAR DOLFI, mitraljez v 1. bat. Gubčeve brigade, je padel 21. 10. 1943 na Javorovici pri St. Jerneju ob priliki nemške ofenzive. Njegovo truplo počiva na pokopališču v St. Jerneju. Žalujoči: Elizabeta in Adolf, starši; Franci, brat; Mimi in Ani, sestre ter ostalo sorodstvo.
- MAJHEN IVAN-JONČI, ustreljen kot talec 19. 1. 1944 v Kovorju, pokopan v Begunjah. Žalujoči: Anica in Ivan, starši; Nuška, sestra; Dr. Zgonik, svak. Studenci pri Mariboru, Ljubljana.
- PRETNAR JANEZ-BOGOMIR, železničar, partizan, kurir, je bil ustreljen 5. 8. 1944. Zacasno počiva v Dovju-Mojstrani. Žalujoči: Ursula in Janez, starši; Marija, Franciška, sestri; Jože, brat in zaročenka Rozka Langus ter ostalo sorodstvo.
- STORNIK ANTON, vodnik I. čete prve Jugoslovanske armade, je padel 21. 1. 1945. Njegovo truplo počiva v Berkasovem v Sremu. Žalujoči: Rajko in Ana, starši; brat Marjan, sestra Marica. Celje, Maribor, Sv. Jakob v Rožu, Radovljica.
- RAINER BRUNO je bil ustreljen od Nemcev 22. 10. 1943. Žalujoča žena, sin ter ostalo sorodstvo.
- MUZLOVIĆ AVUGST, uradnik Zavoda za socialno zavarovanje, je umrl 26. 4. 1945. v Dachauu. Žalujoči: Marija, žena; prof. Metka por. Turk, hčerka; prof. Janez, sin; Stane, zet; Ana, sestra, ter rodbine Muzlovič, Mirtič, Turj, Ibbek in ostalo sorodstvo.
- VREČAR MILAN-MILAN, partizan, desetar, kurir Dolenskega odreda, je 28. julija 1943. v Buhovju daroval svoje življenje, star 16 let. Zacasno počiva na pokopališču v Tihobju na Dolenskem. Žalujoči: Miha, oče; Lucija, mati; Lojze in Miroslav, brata; Marija, sestra. Zalag, Ljubljana.

Dnevne vesti

Beleznica KOLEDAR

Sobota, 22. septembra: Mavricij.

Dežurne lekarne

Danes: Lekarna Bakarič, Sv. Jakoba trg 9; lekarna Klanjšček-Deu, Gosposvetska cesta 4.

Nedeljsko dežurno zdravniško službo bo imela od sobote do 12. do ponedeljka do 8. zjutraj mestna zdravnica dr. Kurat-Vončina Marja, Gledališka ulica 12.

Nedeljsko dežurno zdravniško službo v Celju bo imel od sobote do 12. do ponedeljka do 8. zjutraj dr. Ivan Požecan, Mariborska c. 24.

VRAMENSKA NAPOVED ZA LJUBLJANO

Setvil dr. Vital Manohin 22. septembra, sobota: zjutraj megla, nato jasno, zjutraj 7 stopinj, podnevi 20, 23. septembra, nedelja: isto.

DAJALCEM KRIVI!

Danes naj se javijo od 8 do 10, na oddelku za transfuzijo: Kovačič Marjola, Blewelsova 46; Mežek Sonja, Blewelsova 46; Flanik Albin, Sp. Kočeti 8; Branšič Zofka, Kraljevska 1; Boneta Zofia, Tabor 2; Dolenc Darinka, Vrhovnikovi 17; Garmovšek Jostp, Vič; Graurovič Bogomila, Riharjeva 6; Janežič Franc, Malenčeva 2; Jerab Vilma, Zidovska 6; Kraljčič Franc, Doka, Kranjska 13; Domončanek 23; Lampert Zinka, Dobrunje 15; Lencarić Marinka, Wolfova 3; Musle Ljubica, Križevniška 9/II; Muže Nežka, Ljubljanske področje; Beličska rojalnica; Puhli Stanika, Medvodova 7; Svetlin Leo, Gradisce 3a. — Ne zajrkujite mastnega!

Narodni gledališče

DRAMA

Predstave v okviru kongresa ESZDNS 22. septembra, sobota ob 20 uri: Pliavž. Igra dramska skupina z Jesenic.

23. septembra, nedelja ob 20 uri: Pliavž. Igra dramska skupina z Jesenic.

24. septembra, ponedeljek ob 20 uri: Tuje depe.

Skvarkin: Tuje depe. Komedijska v treh dejanjih (5 slik). Prevod: dr. Oton Berkepec. Režiser in scenograf: ing. arb. B. Stupica. — Neznaten napor v zvezi s čisto komedijo, in avtor nam razkrije v isto izvirno risanje značaja, ki se silijo okrog mlade izraskle Manje. Ljubzen, materinstvo, otrok — stari in vendar večno novi problemi, oslika oči, kakor kateri se suče človeško življenje, nam prikazuje sovjetski pisatelj na dunovit, svež in prepričljiv način. Nastopajo: Lipah, Nablocka, Levarjeva, Gale, Bitenc, Sever, V. Jurvanova, Kadičeva, Milčinski, Svetelova, Kovič, Simončič, Potušek.

France Kihar-Kladivar: Pliavž. Drama iz narodne preteklosti, v treh dejanjih. Režija: Pečan. Ivan Orkoster vodi Klad. Rado. Nastopajo Jeseničani: Poženec, Krahovec, Skrij, Culjar, Jeršič, Košljiva, Videtič, Jagodic, Pogacnik, Cegnar, Smolejeva, Tancar, Trohova Pečan. Predstavi bosta v dramskem gledališču v soboto 22. in v nedeljo 23. t. m. ob 20. uri. Vstopnice za obe predstavi so danes od 10. ure dalje v prodaji pri blagajni v opernem gledališču, po ljudskih cenah od 20 din navzdol.

OPERA

Predstave v okviru kongresa ESZDNS 23. septembra, nedelja ob 20 uri: Slavonina akademija v počastitev odpisaneve kongresa ESZDNS. Nastopajo: 23. septembra, ponedeljek ob 20 uri: Večer opernih arj.

Ljudska prosveta ESZDN Slovenije pri Glavnem odboru ESZDNS v Ljubljani priredi v okviru kongresa sindikalistov Slovenije v nedeljo 23. t. m. ob 20. uri v opernem gledališču za počaščenje povabljenih gostov in odposlancev kongresa slavnostno akademijo. Na sporedu so recitacije, pevski zbori, dramske slike itd.

Zapustila nas je naša zlata mamica in ženka

Danica Ogorelec

roj. Žnidersičeva

V njen zadnji domek smo spremili našo najdražjo v petek 21. t. m. ob 9. dopoldne z Zal, kapele sv. Nikolaja.

Ljubljana, dne 22. septembra 1945.

IVO, mož; ing. IVAN, NASTA, TONE, otroci; ANDREJČEK, vnuk; ing. IVAN ZALOKAR, zet; ANTON ŽNIDERSIČ, oče, in ostalo sorodstvo

Srečke

Državne razredne loterije kupujte in poizkusite srečo pri glavni kolekturi

ZAJEC ANDREJ

LJUBLJANA

Tavčarjeva 10 — Tel. 34-86

Cekovni račun 12831. 2288/a

Dr. IVAN FRAS

Maribor - Tomšičeva 24,

ORDINIRA DNEVNO

od 9. do 12. in od 15. do 16. ure.

2359/a

Vsem, ki so se vračili

Kdorkoli ima spomine iz internacije ali ujetništva, fotografije, razne umetniške slike, ročna dela, članke Sten-Casa in podobno, naj jih da na razpolago v časovno uporabo Stabu za repatriacijo v Ljubljani, pripravljalnemu odboru za razstavo.

OBJAVA

»Navod«, vod. v Mariboru, poziva kot likvidator bivše mariborske veletrg. družbe (Grobah) vse upnike in dolžnike tega podjetja, da najkasneje do 20. oktobra 1945 pismeno prijavijo svoje terjatve ozir. dolgove. Poznejše prijave se ne bodo vpoštevale. 2360/a

Ivan Tavčar

cestni nadzornik v pok. v 75. letu starosti.

Pogreb pokojnika bo v soboto, dne 22. septembra ob pol 4 uri, iz hiše Zalosti, Cojzova cesta 9. na pokopališče Rupa.

Kranj, Novo mesto, Skofja Loka in Beograd, dne 20. septembra 1945.

Žalujoči: žena Ivana; hči Ana por. Cerer; sinova: Emerik, Marjan in ostalo sorodstvo.

